

Hausmann Róbert

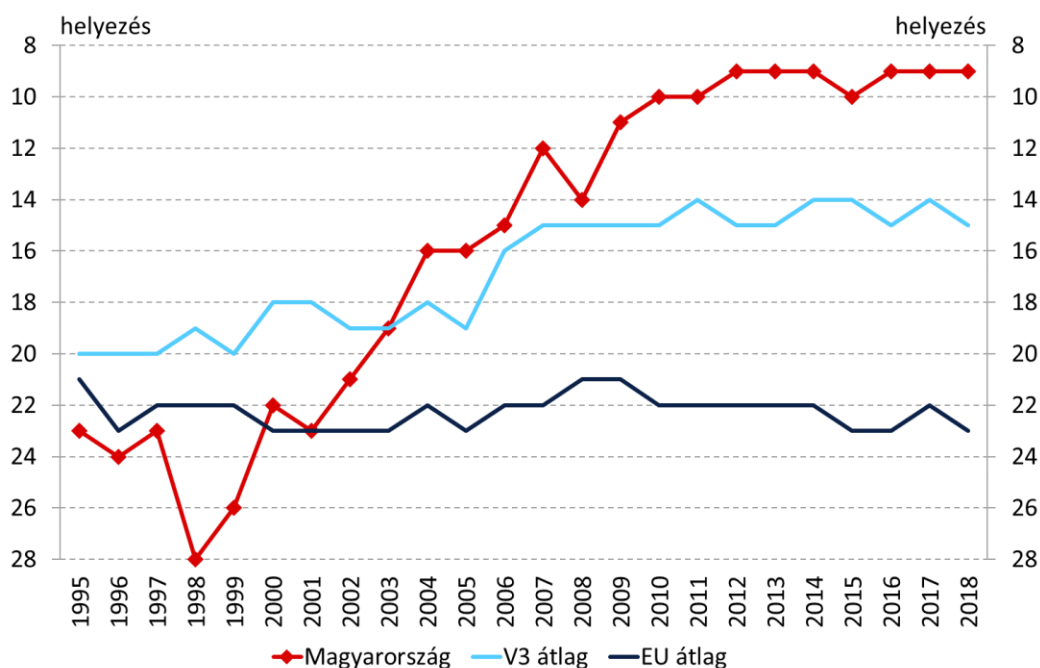
Stabilan az élmezőnyben: összetettség, mint a jövő sikereinek alapja

Van egy gazdasági versenyképességi mutató, amelyben hazánk 2010 óta globális összehasonlításban stabilan a legjobb tíz között szerepel. A Gazdasági Összetettség Mutató (Economic Complexity Index) az országokban jelenlévő tudástőkét kívánja megragadni a nemzetközi kereskedelmi adatok és szerkezet segítségével. Magyarország a júniusban megjelent, 2018. évi világkereskedelmi adatokon alapuló mutató szerint a 9. helyezett a 133 országot tartalmazó, a Harvard Egyetem kutatócsapata által összeállított rangsorban. A cikkben bemutatjuk, hogy mitől egyedi a Gazdasági Összetettség Mutató és azt, hogy milyen eredményeket ért el e mutatóban hazánk.

A Gazdasági Összetettség Mutató nemzetközi kereskedelmi adatok (export mennyisége és minősége) felhasználásával arra keresi a választ, hogy egyes országok gazdasága mennyire összetett és tudásintenzív. A mutató a nemzetgazdaságok világkereskedelmi beágyazottságát és az előállított termékek egyediségét tükrözi. A világkereskedelmi beágyazottságot az alapján állapítják meg, hogy adott ország külkereskedelmi értékteremtése hányféle különböző termékből, termékcsoporthoz épül fel. Az előállított termékek egyediségét pedig az alapján értékelik, hogy azok előállítására a vizsgált állam mellett mennyi további ország képes még. A mutató számításához az adatok az ENSZ COMTRADE adatbázisából származnak.

A mutató az országok exportszerkezetből és termékminőségéből származó gazdasági erejét tükröző objektív adatok alapján. E versenyképességi mutatószám 100 százalékban kvantitatív, tényyszerű adatokra épül és kellően nagy számú országot (2018-ra nézve 133 államot) vizsgál ahhoz, hogy globálisnak lehessen tekinteni. Az ismertetett mutató kidolgozásának magyar vonatkozása is van, mivel a módszertan kialakításában Barabási Albert-László, magyar fizikus és hálózatelméleti szakértő is részt vett. A Harvard Egyetem kutatócsoportja mellett a Massachusetts Institute of Technology (MIT) is számol egy hasonló mutatót, ami azonban idén még nem frissült.

1. ábra: Magyarország, a V3-ak és az Európai Unió helyezése a Gazdasági Összetettség Mutatóban (1995-2018)

Forrás: Harvard Egyetem (<https://atlas.cid.harvard.edu/rankings>).

Magyarország a gazdasági összetettség terén 2010 óta a világ legjobban teljesítő 10 országa között szerepel. A 2018-as eredmények alapján hazánk a 9. helyezett a 133 országot vizsgáló rangsorban, így megelőzi a V3-ak (15.) és az EU (23.) átlagos helyezését (1. ábra). Japán, Svájc, Dél-Korea, Németország és Szingapúr vezeti a rangsort. Csupán Németország, Ausztria, Csehország és Svédország előzi meg hazánkat az EU tagállamai közül. Emellett olyan államokat hagy maga mögött Magyarország, mint az Amerikai Egyesült Államok, Finnország, az Egyesült Királyság, Belgium és Hollandia (1. táblázat). A magyar gazdaság összetettségének értéke az ezredforduló idején jellemző 1,1-hez képest 2018-ra 1,7-re nőtt, miközben a visegrádi régiós átlag mindössze 0,1-del, 1,3-ról 1,4-re változott, az uniós átlag esetében pedig nem következett be változás.

1. táblázat: Egyes országok Gazdasági Összetettség Mutatóban elért 2018. évi helyezése és változása 133 ország között

Ország	Helyezés (2018)	Változás (2017–2018)
Japán	1.	→ 0
Svájc	2.	→ 0
Dél-Korea	3.	↑ +1
Németország	4.	↓ -1
Szingapúr	5.	→ 0
Ausztria	6.	↑ +1
Csehország	7.	↓ -1
Svédország	8.	→ 0
Magyarország	9.	→ 0
Szlovénia	10.	↑ +1

Amerikai Egyesült Államok	11.		+1
Finnország	12.		-2
Egyesült Királyság	13.		0
Olaszország	14.		+1
Szlovákia	15.		-1
Franciaország	16.		+1
Írország	17.		-1
Kína	18.		+1
Mexikó	19.		-1
Izrael	20.		+3
Belgium	21.		-1
Thaiföld	22.		+3
Lengyelország	23.		-2
Dánia	24.		0
Románia	25.		-3
Ciprus	50.		-6
Jordánia	51.		+6
Vietnám	52.		+8
El Salvador	53.		+2
Új-Zéland	54.		-3
Görögország	55.		+1
Kolumbia	56.		+6
Észak-Macedónia	57.		+9
Angola	131.		-1
Kongói Demokratikus Köztársaság	132.		-3
Nigéria	133.		0

Forrás: Harvard Egyetem.

Az Összetettségi mutató a szerzők szerint a gazdasági komplexitás és a fejlettség viszonylatában a felzárkózás várható ütemét tükrözheti. Az összefüggés szerint a magas gazdasági összetettségű és jelenleg alacsony jövedelmű országoknak lehetősége nyílna kitörni a jövedelmi csapdából, mint például Kínának vagy Ukrajnának. A magas gazdasági összetettségű és magas jövedelmű országok gazdasági fejlettsége pedig az összetett tudásbázisuk értelmében fenntartható, mint például Németorszáé vagy Svédorszáé.

„Szerkesztett formában megjelent az Infostart.hu oldalon 2020. július 17-én.”